

lade at gøre det. Dog vil jeg sige, da man nu taler om, hvorvidt Rigsdagen snart skal hjemsendes eller ej, at det efter min Opfattelse vilde være næsten utænkeligt; at denne Rigsdag kan slutte, før Regeringen paa en eller anden Maade har gjort noget for at faa Erhvervslivet sat i Gang. Det forekommer mig, at Regeringen baade overfor Industri, Haandværk og Handel har Forpligtelser, som den ikke kan løbe fra i dette Øjeblik (Munterhed). Jeg ser, der er nogle af Regeringspartiets Medlemmer, som morer sig over en saadan Udtalelse; jeg tænker ikke, den vækker samme Munterhed i den anden Side af Salen, hos den anden Fløj af Regeringspartiet.

Den ærede Ordfører for Venstre (Brøsen) udtalte, at man ikke kunde drive Udenrigspolitik paa Kongens Nytorv. Det var en meget tvetydig Udtalelse; forhaabentlig skulde der ikke deri ligge en slem Sigtelse mod Udenrigsministeren, som jo residerer paa Kongens Nytorv. Hvorledes man nu end vil fortolke denne Udtalelse, er jeg i alt Fald taknemmelig for, at den blev fremsat af den ærede Ordfører for Partiet Venstre, thi i denne Udtalelse ligger dog en Erkendelse af, at man ogsaa maa tage Rigsdagen med paa Raad i udenrigspolitiske Spørgsmaal. Saaledes vil jeg fortolke denne Udtalelse fra Ordførers Side, og det gør jeg med Tilfredshed. Dernæst udtalte den ærede Ordfører, at vi har parlamentariske Ministre, og at vi lever ikke paa Frederik den Sjettes Tid. Jeg vil dertil gøre den korte Bemærkning, at jeg er ikke saa ganske sikker paa, at vi ikke siden det sidste Systemskifte har bevæget os adskillige Grader i Retning af Frederik den Sjettes Tid. Jeg skal til Trods for, at disse Bødebestemmelser endnu ikke er gældende og derfor ikke kan bringes i Anvendelse overfor mig, vel vogte mig for at citere Udtalelser, der er faldet i lukkede Møder, men der var vistnok en Minister, som en Gang sagde: Jeg staar ikke her for at staa til Regnskab overfor Rigsdagen.

Fraenkel: Det ser ud, som om Meningerne med Hensyn til denne Sag laa meget langt fra hinanden, men det tror jeg nu alligevel ikke, de gør. Jeg venter, at man, naar man kommer i Udvalget, vil finde hinanden, fordi alle Parter egentlig vil det samme, kun paa forskellig Maade. Naar jeg f. Eks. er i Modsætning til det ærede Medlem, som er Ordfører for det radikale Parti, P. Munch, tror jeg, det beror i væsentlig Grad paa, at vi ser noget forskelligt paa dette Lovforslag. Nu kan det jo være, at

det er det ærede Medlems Syn, der er det rigtige, men det kan ogsaa være, det er mit, der er det. Jeg ser saaledes paa Sagen, at det er et Forsøg, der her gøres. Vi maa erindre, at vi staar overfor noget ganske nyt og noget nyt ikke alene i den Forstand, at det er en videre Udvikling af noget, der allerede har været, men i den Forstand, at det staar i stik Modsætning til, hvad der tidligere har været; og saa maa man dog forsøge sig frem og lære af Erfaringen. Hvis vi ikke havde haft lukkede Møder om udenrigske Spørgsmaal, vilde jeg have været tilbøjelig til at mene, at den Vej var den rigtige at gaa; men nu har vi haft dem, og de var oprigtig talt ikke meget tilfredsstillende. Baade var Diskussionen paa dem overordentlig svævende, Oplysningerne meget mangelfulde og Diskretionen, hvad jeg nævner uden Stolthed, meget langt fra at være det, man kunde ønske, den skulde være.

Lovforslaget fremkommer efter et almindelig næret Ønske, et Ønske, som vi ikke alene møder her i Landet, men som er almindeligt hele Verden over, og som beror paa, at Folkene føler en stigende Utryghed ved at se de parlamentariske Forsamlinger holdt udenfor Udenrigspolitikken; saaledes at det først er, naar Skaden er sket, man faar Oplysning om, hvad der maaske har været i Gære i lang Tid, og hvad der muligvis kunde være forhindret. Jeg har følt denne Utryghed, som Millioner andre Mennesker har følt den, og jeg forstod derfor ikke rigtigt, hvad det ærede Medlem Hr. Hans Nielsen udtalte om, at jeg i sin Tid ikke med Varme skulde have tiltraadt et Forslag i den udenrigske Kommission, som pegede i den Retning. Men saa vidt jeg erindrer, blev det kun meget løst diskuteret. Stemningen var ikke meget oppe for det, og jeg fandt det ikke opportunt den Gang at gaa energisk ind paa den Tanke, idet jeg var overbevist om, at den dog alligevel vilde komme frem senere.

Hvis jeg nu ser rigtigt paa Lovforslaget, naar jeg opfatter det som et Forsøg, der etableres, tror jeg, det er rigtigt at indskrænke Kredsen af Medlemmer til det mindst mulige; og det er vel 15. Der vil i en lille Kreds være større Garanti for, at man arbejder sig sammen med Udenrigsministeren; end hvis han kommer til at staa overfor en større Kreds, end sige da hele Rigsdagen. Man vil gennem et saadant Forsøg kunne gøre sine Erfaringer. Forsøget fører muligvis til ingenting. Det kan føre til en forfærdelig Masse Papir; under hvilket al Handling kvæles. Det kan ogsaa føre til en Masse Partipolitik, saaledes at